

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการเลี้ยงหอยแมลงภู่ 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจการเลี้ยงหอยแมลงภู่ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตหอยแมลงภู่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เลี้ยงหอยแมลงภู่ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 50 ราย เจ้าหน้าที่ประมงอำเภอบ้านแหลม จำนวน 2 ราย และผู้นำชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงหอยแมลงภู่ จำนวน 1 ราย รวมจำนวน 53 ราย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ของผู้เลี้ยงหอยแมลงภู่ และการวิเคราะห์เนื้อหา ของข้อมูลเชิงคุณภาพ นำมาสังเคราะห์เรียบเรียงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยมีดังนี้

1) สถานการณ์การเลี้ยงหอยแมลงภู่ในพื้นที่ดังกล่าว พบว่า วิธีการเลี้ยง ส่วนใหญ่เป็นแบบปักหลัก ใช้ไม้ไผ่ลำเล็กขนาด 3-4 เมตร และปักหลักหนาแน่นมากกว่า 1,600 ลำต่อไร่ ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อปี มากกว่า 30,000 กิโลกรัมต่อราย ส่วนมากมีพื้นที่เลี้ยงประมาณ 10 ไร่ บริเวณที่เลี้ยงอยู่ตอนล่างของปากอ่าว ระยะเวลาการเลี้ยงประมาณ 10-12 เดือน ใช้แรงงานการเลี้ยงทั้งครัวเรือนและลูกจ้างแรงงาน ด้านการแข่งขันพบว่าไม่แข่งขันกัน แต่ให้ความสำคัญด้านราคาขายคุณภาพ และปริมาณการผลิต 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจการเลี้ยงหอยแมลงภู่มิ 5 ปัจจัยได้แก่ (1) ข้อยกีดกันด้านเงินทุน (2) ปัญหาน้ำเสียโรงงาน (3) ปัจจัยที่ส่งผลให้ราคาสูงหรือต่ำ คือ ปริมาณการผลิตได้ทั้งหมดขณะนั้น (4) ประสิทธิภาพการเลี้ยง มีส่วนช่วยพัฒนารูปแบบการเลี้ยงให้ดีขึ้น และลดความเสียหายได้ (5) ตลาดรับซื้อมีความต้องการหอยขนาด 9 ซม. ขึ้นไปมากที่สุด แต่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อขนาดของหอย คือ คุณภาพน้ำในการเลี้ยง 3) แนวทางการเพิ่มผลผลิตหอยแมลงภู่ คือ (1) เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแมลงภู่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ควรรวมกลุ่มกันเพื่อหาทางแก้ปัญหาน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ (2) ปรับปรุงวิธีการเลี้ยง โดยลดปริมาณความหนาแน่นในการปักหลักให้ไม่เกิน 1,200 ลำ/ไร่ ซึ่งช่วยลดปัญหาโรคพยาธิในหอยได้ (3) ในกรณีราคาหอยตกต่ำ การแปรรูปผลผลิตและการเก็บหอยจำหน่ายตามช่วงเทศกาล จะช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้สูงขึ้นได้

The purposes of this research were to 1) study the situation of the mussel business; 2) study the key factors of the business; and 3) find of which is to help improve mussel farming production. The research sampling includes 50 mussel farmers in the district, 2 Banlaem's fishery officers, and a mussel farming group leader. The research methodology were both quantitative and qualitative methods. The structured interview was used for the quantitative method and in - depth interview was used for the qualitative one. Statistics used in this research were mean, percentage and the content analysis was used to analyse the qualitative data.

Findings of the research were as follows:

1) Most mussel farmers were raising the mussels by applying bamboo post technique, placing 1,600 bamboo sticks with 3-4 meters long in one rai. The average output per farm is more than 30,000 kilograms per year with 10-12 month nurturing period. Most farmers are having about 10 rais of farming area, mostly located at lower area of estuary. Labors employed are from both family members and general labor market. The research also suggested that most farmers are not interested in competing with each other, rather they very much concern on its selling price, quality and productivity. 2) Five main factors contributing to mussel farming business were: (1) accessibility to capital investment; (2) quality of water which was affected by industrial waste water; (3) productivity management was also important to make selling price more predictable and acceptable; (4) experience gained also played an important roles in improving farming technique/skill which in turn help reducing damage; last factor is consumers' preference in bigger than 9-cm size of mussel which quality of water is the key. 3) Suggested solutions to the improvement of mussel's productivity includes: (1) forming a group of farmers and key stakeholders to raise awareness of waste water problem; (2) making adjustment on the concentration of bamboo mussel sticks per rai to not over 1,200 as it will help reduce problem of mussel disease; (3) mussel processing or harvesting during festive season can help shore up the price.